

ด้านภาษา นิทาน สุภาษิต คำสอน และปริศนาคำทายของชาติพันธุ์ไทยมอญ

ภาษา

ภาษามอญ เป็นภาษาในตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก กลุ่มภาษามอญ-เขมร ซึ่งเป็นสายหนึ่งในตระกูลภาษามอญ-เขมร ๑๒ สาย พูดโดยชาวมอญ ที่อาศัยอยู่ในพม่า และไทย

คำศัพท์ภาษามอญ

หมวดคำบอกวันและเวลา

ภาษาไทย	ภาษามอญ	ภาษาไทย	ภาษามอญ
วันอาทิตย์	จั่ว อะเติด	วันจันทร์	จั่ว จี๋อน
วันอังคาร	จั่ว อี้ะเจี๋ย	วันพุธ	จั่ว ปุตเตียะเวียะ
วันพฤหัสบดี	จั่ว เปียะเปี้ยต้อย	วันศุกร์	จั่ว ซู้ก
วันเสาร์	จั่ว ฮอยซอ	เดือน	กิเต้า
เดือนอ้าย	เมียะ เรียก ก๊ะ ซอ	เดือนยี่	โป๊ะ
เดือนสาม	ไมก์	เดือนสี่	พอ ระ เก็น
เดือนห้า	กิ เต้า จั่ว	เดือนหก	ปะ ไซ้
เดือนเจ็ด	จี้	เดือนแปด	เตี้ยะ เก็น
เดือนเก้า	คะ ต้ว ซอย	เดือนสิบ	โพด
เดือนสิบเอ็ด	โว	เดือนสิบสอง	กะ ท้อน

หมวดคำจำนวนนับ

ภาษาไทย	ภาษามอญ	ภาษาไทย	ภาษามอญ
หนึ่ง(1)	หมั่ว	สอง(2)	บา
สาม(3)	ป้อย	สี่(4)	ปอน
ห้า(5)	แหมะเสีญ	หก(6)	กะราว
เจ็ด(7)	ทะโปะฮ์	แปด(8)	แตะจาม
เก้า(9)	แตะจิด	สิบ(10)	เจาะ
ยี่สิบ	บาเจาะ	สามสิบ	ป้อยเจาะ
สี่สิบ	ปอนเจาะ	ห้าสิบ	แหมะเสีญเจาะ
หกสิบ	กะราวเจาะ	เจ็ดสิบ	ทะโปะฮ์เจาะ
แปดสิบ	แตะจามเจาะ	เก้าสิบ	แตะจิดเจาะ
หนึ่งร้อย	หมั่วกลอม	หนึ่งพัน	หมั่วหังม
ศูนย์(0)	ตะคอม	ร้อย	กลอม
พัน	หังม	หมื่น	ลี้ก
แสน	ก้อต	ล้าน	ปะกาวเตยก้อต

หมวดคำเรียกชื่อสัตว์ต่างๆ

ภาษาไทย	ภาษามอญ	ภาษาไทย	ภาษามอญ
นกแร้ง	กะมาต	ลิง	กะนุย
แมลงวัน	หรั่ย	นกกาเหว่า	กะวาว
ค้าง	เกง	นกกระทง	เตีญ้ง
นกพิราบ	พะราบ	ห่าน	อะห่าน
จิ้งจก	คะจ๊ก	จ๊กจั่น	จั้งเจ
หนู	น็อย	กระต่าย	เพี้ยะต่าย
ปลา	กะ	มด	คะไม้ต
มดแดง	กะเซา	หอย	กะเนา
หอยทะเล	กะเนาปี	ค่างควา	กี้วะ
ปลาตีน	กะกลาว	ตะขาบ	เกี้ยกี้
ตะพานน้ำ	กวิ	วัว	เกลี้ย
หงส์	บาป	พญาหงส์	ชะเมิญบาป
ไก่	จัญ	ช้าง	เจิญ
กบ	เกี้ยก	นกเขา	เปา
นกกระยาง	ป็อก	แมว	เปี้ยกัว
แกะ	ซอ	หมู	เกลิต
ยูงเกี้ยว	หมิต	นกขุนทอง	ซาร์อัยกา
เสื่อ	กละ	งูเห่า	ซุม
งูเหลือม	กลอน	หมา	กั๊อ
เป็ด	กะเต	ควาย	เป็รียง
ม้า	เคยะฮ์	กิ้งก่า	คะกุก

หมวดคำเรียกชื่อผักและผลไม้

ภาษาไทย	ภาษามอญ	ภาษาไทย	ภาษามอญ
ผัก	คะเน	ผลไม้	ซ้อดซุ
ผักทอง	คะปอยทอ	มะเขือ	คะดง
มะพร้าว	ปะราย	มะพร้าว	สะเพรียะ, สะเพร่
มะกอก	ปะกอก	ทุเรียน	ตุ้เร็น
มะนาว	ปะนาว	มังคุด	เม็งกุด
กล้วย	ปรั๊าด	มะละกอ	ก้อดจี
มะม่วง	เกริก	สับปะรด	ฮะนัต
แตงโม	ปะโนญน	เงาะ	ทะเบ็ง
ลูกตาล	ตา	มันมือเสือ	เซี้ย

ภาษาไทย	ภาษามอญ	ภาษาไทย	ภาษามอญ
มะตูม	ปี	มะระ	อะเว
แตง	อะอี	มะดัน	อะเน็ม

หมวดคำเรียกญาติ

ภาษาไทย	ภาษามอญ	ภาษาไทย	ภาษามอญ
พ่อ	อะปา	แม่	หมี
ลูก	โกน	ลูกสาว	โกนหุตุ
ลูกชาย	โกนปล้าย	พี่สาว	บั่ว
พี่ชาย	เกापปล้าย	น้องสาว	เต๊ะหุตุ
น้องชาย	เต๊ะปล้าย	สามี	ตละฮ้อย
ภรรยา	ซ็อมเพี้ย	ปู่	อาโฮนก
ย่า	หมีโฮนก	ตา	อาโฮนก
ยาย	หมี	ลุง	อาน่าย
ป้า	อิน่าย	น้ำ	อื้อเต๊ะ
อา	อ๊ะมู่	พี่เขย	อะมานเกา
พี่สะใภ้	บั่วปาย	น้องเขย	อะมานเต๊ะ
น้องสะใภ้	อะอะเต๊ะ	พ่อตา	อะปาคำชอย
แม่ยาย	หมีคำชอย	พ่อเลี้ยง	อะปาฟาม
แม่เลี้ยง	ย่ายฟาม		

หมวดคำร่างกาย

ภาษาไทย	ภาษามอญ	ภาษาไทย	ภาษามอญ
ร่างกาย	กายะ	หัว	ต๊ีบ
ผม	ชก	หน้า	เม็ก
แก้ม	จะเนิน	ตา	โหมด
ขนตา	ก๊ะชกโหมด	หนังตา	คะติบโหมด
คิ้ว	ชะเนียงโหมด	หู	กะตุ๋
คอ	เก๊ะ	จมูก	เจ๋อุม
ปาก	ปาน	ริมฝีปาก	ชะมนปาน
ลิ้น	ละตาย	แขน	ตั่ว
ขา	เจ็ง	มือ	ตอย
เล็บ	ชะแนม	นิ้ว	เล็ยะโป๊ะตัว
นิ้วเท้า	เล็ยะโป๊ะจ้ำง	เข่า	เจ็งบอง
ท้อง	เป็ง	พื่น	เจ็งก
ผิวหนัง	ขนามเจ็ยะเก๊า	กระดูก	จุด

ภาษาไทย	ภาษามอญ	ภาษาไทย	ภาษามอญ
ไหล่	ปนะ	หลัง	จ๊ะ
เอว	กะเนิน	หน้าอก	เซ้าะ
หัวใจ	โกนจ๊าด	กะโหลก	กะเนต๊ับ

หมวดคำทักทาย

ภาษาไทย	ภาษามอญ
สวัสดีครับ	เมียะเง่อระอาว
ยินดีที่ได้รู้จัก	จ๊อตมีบแกวะเกอะแตมยาต
สบายดีหรือ	มั่งมีบระฮา
สบายดี	มั่งมีบระ
มาจากที่ไหน	เกลิงนู้เตี้ยะนำยลอ
จะไปไหน	ซ็อบอาลอเรา
จะไปตลาด	ซ็อบอापยา
ไปทางไหน	อาโกองลอเรา
รถสองแถวมีไหม	บัสนุ่มก้ามฮา
แถวนี้ไม่มีเลย	อ๊ะเรบเนาะแต๊ะหะมะมัว
ฉันเดินไปดีกว่า	โต๊ะไซค์เกอะตักวัดเก็ดเตาะกลาง
เดินไปไม่ถึงสิบห้านาทีก็ถึง	กวัตอหะจ๊ับเจอะมีเนตตัจบระ
ห้องชายตัวอยู่ที่ไหน	ฮะนายโชะละมาต
ซื้อตั๋วชั้นที่หนึ่ง	ร้านละมาตหมั่วทอป
ราคาเท่าไร	มั่วจิงหุ่
แพงจริง	ดั่งแก้วะ
ผมจะไป...จะต้องไปต่อรถที่ไหน	อ้าวจะอ้า...อะตอมคาอะลอ
รถไฟจะออกกี่โมง	กวีปะมดมั่วจินาตี
มีใครไปด้วย	เยี้ยโก๊ะเป๊กกามเรา
มีเพื่อนไปด้วยอีกคน	นุ่มเพี้ยมั่วชะโก๊ะระ

ภาษาไทย	ภาษามอญ
เมื่อตะกี้ไปไหนมา	นู่กั้งเนาะอาลอลเกลิง
ห้องน้ำอยู่ที่ไหน	ห้อยวอดหน่มอะลอ
ห้านาทึ	แฮมเสิญ
เชิญเลยครับ	เก้อะเล
ขอบคุณครับ	ตั้งกุนเยอะ
ไม่เป็นไรเรื่องนิดหน่อย	ก๊วกเหอะมัวเลยิก้าม
คุณต้องการอะไรครับ	นายมู่เตี้ยะปะเม็ตมูโก้หะเรา
ไปซื้อของ	อาร้านก๊ะโปต
ไปกี่วัน	อามัวจิงัวเรา
ทำไมละ	มู่ปะเรา
โชคดี	เก้าซาเดะหะ

หมวดคำสรรพนาม

ภาษาไทย	ภาษามอญ	ภาษาไทย	ภาษามอญ
ผม,ฉัน,ดิฉัน (ใช้กับบุคคลทั่วไป)	อ้ว	ผม,ฉัน,ดิฉัน (ใช้กับพระภิกษุ)	อ้วเต็ด,อ้วโต็ด
ท่าน คุณ	นายเยี้ย,นาย	เรา(ใช้กับบุคคลทั่วไป)	โปย
เรา(ใช้กับพระภิกษุ)	โปยเต็ด,โปยโต็ด	เธอ	แป๊ะหะ,นาย
มัน	แต๊ะหะ		

นิทานมอญ

ตำนานการตั้งเมืองหงสาวดี

ในสมัยโบราณประเทศรามัญหรือมอญมีเมืองหงสาวดีเป็นเมืองหลวงเหตุที่ได้ชื่อว่าเมืองหงสาวดีมีนิทานดังต่อไปนี้

เมื่อหลายพันปีมาแล้วมีภูเขาสูงหนึ่งอยู่ในทะเลเมื่อน้ำทะเลลดลงภูเขานั้นก็สูงขึ้นประมาณ ๒๓ วา แลดูไกลเหมือนพระเจดีย์พวกมอญจึงเรียกภูเขานั้นว่า “สุทศนบรรพต” ครั้นนานมามีต้นรูกฟ้างอกขึ้นบนยอดภูเขานั้นจึงได้เรียกว่าเขา “สุทศนรังสิต” ที่ผุดขึ้นมาคำที่ว่า “ผุดขึ้นมา” ครั้นนานมาก็เปลี่ยนแปลงไปพวกมอญทั้งหลายจึงเรียกว่า “มุตาว” มาจนทุกวันนี้

เมื่อครั้งที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสรู้แล้ว ๘ ปี ได้เสด็จเที่ยวจาริกมาถึงภูเขาสุทศนมรังสิต หรือมุตาว พระองค์ฝันพระพักตร์ตรงไปทิศตะวันออก ได้ทอดพระเนตรเห็นหงส์ทองสองตัวลงเล่นน้ำอยู่ พระองค์จึงทรงทำนายว่า...กาลสืบไปภายหน้า บริเวณที่หงส์ทองเล่นน้ำอยู่นั้นจะเป็นเมืองใหญ่มีชื่อว่าเมืองหงสาวดี และจะเป็นที่ตั้งพระธาตุสุกฏเจดีย์พระศรีมหาโพธิ์

หลังจากที่สมเด็จพระพุทธเจ้านิพพานแล้ว ๑๐๐๐ ปี บริเวณเชิงเขาสุทศนมรังสิตได้ตื่นขึ้นเป็นหาดทรายแผ่ออกไปในทะเล ในครั้งนั้นมีเรื่องสำเภามา แต่เมืองพิทยานครจะไปค้าขายยังเมืองสุวรรณภูมิ เมื่อแล่นเรือมาถึงบริเวณหาดทรายแห่งนี้ คนในเรือสำเภาได้แลเห็นหงส์ทองสองตัว (ซึ่งสืบมาแต่หงส์ทองที่พระพุทธเจ้าทอดพระเนตรเห็นเมื่อพันปีก่อน) ลงเล่นน้ำอยู่ที่หาดทราย ก็พากันชื่นชมว่างาม

ครั้นเมื่อเรือพ่อค้ากลับไปถึงเมืองพิทยานครแล้ว นายสำเภาได้นำความขึ้นกราบบังคมทูล พระเจ้าบัณฑิตราชาถึงสิ่งที่ได้พบเห็นมา พระเจ้าบัณฑิตราชาจึงตรัสถามอาทิตยภรรยาว่า ผู้เป็นพระอาจารย์ รู้ไตรเพท เหตุการณ์ต่างๆ พระอาจารย์ก็กราบทูลตามจดหมายเหตุที่ได้บันทึกคำทำนายของพระพุทธเจ้าไว้ให้ทรงทราบ

พระเจ้าบัณฑิตราชาจึงตรัสว่า ถ้าอย่างนั้นเราจะข้ามไปยังสถานที่นั้นแล้วทำเครื่องหมายกำหนดไว้ นานไปจะได้เป็นอาณาเขตของเรา จึงให้เอาเสาหินท่อนหนึ่งยาว ๗ ศอก ใหญ่ ๕ กำ จารึกวันเดือนปีไว้ว่า “ ประเทศที่นี่ พระเจ้าบัณฑิตราชาผู้ครองเมืองพิทยานครได้มาจองไว้แล้ว ”

จากนั้นได้เสด็จลงเรือสำเภาไปทอดพระเนตรสถานที่ด้วยพระองค์เอง เมื่อพิจารณาเห็นว่าสถานที่เหมาะสมจะตั้งเป็นราชธานีได้ ก็โปรดให้ปักเสาหินลงไว้เป็นสำคัญ

ต่อมาอีกหลายร้อยปีบริเวณที่นั้นได้กลายเป็นที่ดอน พระเจ้าบัณฑิตราชา ซึ่งเป็นพระเจ้าหลานยาเธอของพระเจ้าบัณฑิตราชา ทรงทราบเรื่องเดิม จึงโปรดให้อำมาตย์สจาดทุโล นำผู้คนไปรักษาดูแลที่บริเวณนั้น

ในครั้งนั้นมีเจ้าชายสองพี่น้องซึ่งมีพระมารดาเป็นเชื้อสายพวกนาค ถูกพระบิดาขับไล่ออกจากเมือง จึงไปหาพระโลมฤาษี ซึ่งเคยเลี้ยงพระมารดามาก่อน พระโลมฤาษีก็นำเจ้าชายทั้งสองไปถวายตัวรับราชการอยู่กับพระเจ้าอินทรมหาราชเมืองสุวรรณวดี (เมืองสะเทิม) แต่มีเหตุเกิดขึ้นด้วยนางภัทราราชกุมารี ผู้เป็นพระธิดาของพระเจ้าอินทรมหาราช ได้รักใคร่กับสมลฤมารผู้พี่ พระราชาทรงพระพิโรธ ตรัสสั่งให้จับสมลฤมารไปประหารชีวิต แต่ทั้งสองรู้ตัวเสียก่อนจึงหนีไปหาพระโลมฤาษี

พระโลมฤาษีจึงบอกว่า อย่าไปอยู่เมืองคนอื่นเขาเลย ไปหาที่อยู่ใหม่ดีกว่า มีที่อยู่แห่งหนึ่ง ตามคำโบราณเล่าว่าจะเป็ราชธานีใหญ่ ยังไม่มีผู้ใดไปยึดครอง หลานทั้งสองจงข้ามไปอยู่ที่นี่เถิด

เจ้าชายทั้งสองเห็นชอบด้วย ได้เที่ยวชักชวนผู้คนได้ ๑๗๐ คน แล้วต่อแพไม้ไผ่ข้ามไป ได้ช่วยกันหักร้างถางพงทำไร่รา มีพวกที่อยู่ตามชายป่าใกล้เคียงมาสมทบอยู่ด้วยเป็นประมาณพันคนเศษ เจ้าชายทั้งสองจึงปรึกษากันว่าควรจะสร้างเป็นเมือง

ขณะนั้นพระอินทร์ทราบเรื่อง จึงแปลงเป็นพราหมณ์ ลงมาอาสาสร้างเมืองให้ตรงหงส์ทองลงเล่นน้ำ ซึ่งอำมาตย์สจาดทุโลกับพวกมาเฝ้าอยู่ก่อน เมื่ออำมาตย์เห็นพราหมณ์มาวัดที่จะสร้างเมืองก็เข้ามาห้าม

“ดูก่อนท่านอาจารย์ ตัวท่านก็เป็นพราหมณ์ ควรจะประพฤติให้ถูกต้องโดยชอบธรรมเถิด ตำบลนี้เป็นของเรา พระเจ้าบัณฑิตราชามาจองไว้มานานแล้ว ท่านจะมาสร้างเมืองในที่นี้ไม่ควร”

“แต่ที่แห่งนี้เราได้กำหนดไว้ก่อนแล้ว” พราหมณ์แย้ง “ เราจะสร้างพระนครในที่นี้ ที่ท่านว่าเป็นที่ของท่าน มีอะไรเป็นหลักฐาน...? ”

แต่ก่อนบริเวณนี้ยังเป็นทะเล ” อำมาตย์ชี้แจง “ พระเจ้าบัณฑิตราชาได้ให้เอาเสาหินท่อนหนึ่งยาว ๗ ศอก ใหญ่

๕ กำมีจารึกวันเดือนปีมาทิ้งไว้ หลานของพระเจ้าบ้นทุราชาได้ให้เราไปดูแลรักษาหลายปีแล้ว ”

“ ขณะที่ท่านเอาเสาคินมาทิ้งนั้น น้ำลึกเท่าไร ”

“ น้ำทะเลลึกได้ ๑๓ วา ”

“ ถ้าอย่างนั้นท่านก็ทำภายหลังเรา เราได้เอาเสาทองคำท่อนหนึ่งยาว ๗ ศอก ใหญ่ ๗ กำ จารึกอักษรมาทิ้งไว้ตั้งแต่น้ำทะเลยังลึกถึง ๒๓ วา ”

“ ถ้าจริงอย่างที่ท่านว่า พรุ่งนี้ก็ต้องพิสูจน์ให้เห็นเท็จและจริง ถ้าเป็นอย่างท่านว่าเราก็จะได้แย้งอะไรต่อไป ”

เมื่อตกลงกันเป็นที่เรียบร้อยแล้ว คืบวันนั้น พระอาทิตย์แปลงก็เนรมิตเสาทองคำตามที่กล่าวไว้ และให้อยู่ลึกลงไปกว่าเสาคิน ๑๐ วา

ครั้นรุ่งเช้า ทั้งสองฝ่ายก็มาประชุมกันตรงที่ซี้เขต อำมาตย์ให้คนชุดลึกลงไป ๑๓ วา ก็พบ และเอาเสาคินขึ้นมาให้พราหมณ์ดู พราหมณ์ก็ให้พวกมอญชุดต่อลงไปอีก ๑๐ วา ก็ได้เสาทองขึ้นมา

เมื่อปรากฏหลักฐานชัดเจนเช่นนั้น อำมาตย์ก็ไม่กล้าโต้แย้ง ยอมแพ้ตามสัญญาที่ตกลงกันไว้ จำต้องอพยพผู้คนออกจากที่นั่นกลับเมืองพิทยานคร

เมื่อได้พื้นที่เป็นกรรมสิทธิ์แน่นอนแล้ว พราหมณ์หรือพระอินทร์แปลงก็ลงมือวัดกะที่สร้างเมือง สร้างปราสาทราชวัง ตั้งชื่อเมืองว่า “ หงสาวดี ” ตามพุทธทำนาย แล้วจึงได้ราชาภิเษกสมราชากุมารผู้ขึ้นเป็นกษัตริย์ ทรงพระนามว่า “ พระเจ้าสักรทัต ”

เมื่อพระเจ้าสักรทัตสวรรคตแล้ว เจ้าชายวิมลกุมารได้ครองราชย์สมบัติต่อมา เมืองหงสาวดีมีความสุข เพราะนับถือพระพุทธศาสนา จนถึงกษัตริย์พระองค์ที่ ๑๗ ทรงพระนามว่า “ พระเจ้าดิศราชา ” ซึ่งเปลี่ยนไปนิยมลัทธิเต๋ยรยี่ ไม่นับถือพระพุทธศาสนา นับถือแต่เทพารักษ์ สั่งให้ทำลายพระพุทธรูปให้หมดสิ้น

ครั้งนั้น มิธิตาเศรษฐีในเมืองหงสาวดีคนหนึ่ง ชื่อนางภัทรา ไม่ยอมปฏิบัติตาม พระเจ้าดิศราชาทรงพระพิโรธ ให้เอาช่างตักมันมาจะทำร้ายนาง

นางภัทรานั้นมีจิตศรัทธาเลื่อมใสเคยฟังพระธรรมเทศนากับบิดามาตาอยู่เป็นนิตย์ นางจึงไม่สะทกสะท้าน ตั้งสัตยาธิษฐานนมัสการเอาคุณพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง และแผ่เมตตาไปให้พระเจ้าแผ่นดิน ความทุกข์และช่างตักมัน ด้วยอำนาจคุณพระรัตนตรัย คุณเมตตาได้บันดาลให้ช่างตักมันใจวิงแตลิดหนีไป นางจึงพ้นจากอันตราย พระเจ้าดิศราชาได้หาวิธีลงโทษนางต่างๆ แต่ก็ไม่อาจประหารนางได้ ในที่สุดพระเจ้าดิศราชาก็รู้คุณพระพุทธศาสนา ตรัสสั่งให้เก็บพระพุทธรูปที่หักมากองรวมไว้ แล้วสร้างพระเจดีย์ครอบไว้อีกชั้น ได้เป็นที่นมัสการต่อมา

เมื่อพระเจ้าดิศราชาสวรรคตแล้ว เมืองหงสาวดีก็สิ้นวงศ์กษัตริย์มอญ ถูกทิ้งรกร้างเป็นป่าไป ด้วยเหตุที่สร้างเมืองหงสาวดีลงตรงที่หงส์ทองลงเล่นน้ำนั้น ชาวมอญจึงได้ถือเอารูปหงส์ เป็นสัญลักษณ์แห่งประเทศมอญสืบมา

นิทานมอญ เรื่อง หุงข้าวทิพย์

เรื่องนิทานมอญหุงข้าวบูชาเทวดา ๕ พระองค์นั้นมีความว่า

ครั้งศาสนาพุทธกุกุสนธ์ มีพราหมณ์ผู้หนึ่งชื่อ มหิมุตสิพราหมณ์ ไปเที่ยวภิกขาจารเป็นนิตย์ วันหนึ่งพราหมณ์จะไปเที่ยวภิกขาจาร จึงสั่งธิดาทั้งสองให้หุงหาอาหารไว้รอทำ

ฝ่ายนางผู้พี่จึงใช้น้องสาวไปหาไฟ น้องสาวไปขอไฟจากหญิงชราคนหนึ่ง ชื่อ กาฬสุณี ซึ่งนั่งหุงข้าวอยู่ ฝ่ายหญิงชรานั้นก็ไม่ยอมให้ไฟ นางจึงนั่งคอยอยู่จนข้าวสุก หญิงชราจึงให้ข้างกระตางหนึ่ง น้ำกระตางหนึ่ง นางกุมารีจึงเอาข้าวและน้ำนั้นมาให้นางผู้พี่ พอบิดามาถึงก็ได้บริโภคอาหารนั้น แต่นั้นมาก็บังเกิดลาภเป็นอันมาก

นางนั้นจึงเรียนวิชาหุงข้าวบูชาเทวดาแต่สำนักหญิงชรา นั้น ซึ่งกระทำบูชาทุกวันพุธ ฝ่ายพราหมณ์บิดาก็มีทรัพย์มากขึ้น

เมื่อนานมา มารดา นางทั้งสองถึงแก่ความตาย พราหมณ์บิดาจึงไปขอหญิงมาจากสกุลหนึ่ง เลี้ยงเป็นภรรยา ฝ่ายภรรยากลัวทรัพย์จะตกอยู่กับนางทั้งสอง ผู้เป็นบุตรเลี้ยง จึงบอกพราหมณ์สามีให้ขับธิดาทั้งสองเสีย ฝ่ายพราหมณ์ลู่อ่านาจนแก่ภรรยา จึงลวงธิดาทั้งสองว่าจะพาไปสู่สกุลญาติบ้านโน้น แล้วพากันไปขึ้นสู่เกวียน ขับเกวียนเข้าไปในป่า เวลาราตรีก็ส่งตพราหมณ์ก็ลงจากเกวียน เอาผ้าชุบขม้นกับปูนห้อยต้นไม้ไว้ แล้วหนีกลับบ้าน นางทั้งสองตื่นขึ้นไม่เห็นบิดาก็ร้องไห้ พากันเที่ยวตามหาในป่าพบผ้าห้อยอยู่ที่ต้นไม้ คิดว่าเสียกินบิดาเสียแล้วก็ร้องไห้

เมื่อนางทั้งสองหาบิดาไม่พบ ครั้นถึงวันอังคาร ตอนกลางคืน นางผู้พี่จึงเอาผ้าห่มต่อไม้เข้าแล้วก็เล่านิยาย รุ่งขึ้นวันพุธ นางทั้งสองจึงเอาทรายต่างข้าว เอากรวดต่างไข่ เอาใบครอบต่างพลู เอาลูกครอบต่างหมาก แต่งบูชาเทวดา ๕ พระองค์เป็นสังเขป ซึ่งทำให้ร้อนอาสนมเทศกษเทวราช จึงเสด็จลงมานิมิตปราสาทและสระน้ำให้ นางทั้งสองก็บริโภคสมบัติเป็นสุขอยู่ในปราสาทนั้น

ครั้งหนึ่งพระยาพาราณสีเสด็จไปประพาสป่าล่าเนื้อ เรียกน้ำในพระเต้าเสวยไม่ได้ จึงใช้ให้ราชบุรุษไปเที่ยวหาน้ำ ราชบุรุษเที่ยวไปพบน้ำในสระหน้าปราสาทนาง เมื่อลองตักน้ำก็ปรากฏว่า น้ำไม่เข้ากระบอ ก นางเห็นเข้าก็หัวเราะราชบุรุษจึงกลับมาทูลความแก่พระยาพาราณสี

เมื่อพระยาพาราณสีทราบเหตุดังนั้น จึงเสด็จไปรับเอานางทั้งสองมายังพระนคร ตั้งนางผู้พี่เป็นอัครมเหสี นางผู้น้องพระราชทานให้เป็นภรรยาเสนาบดี ครั้นนานมานางผู้พี่ละเลยเสียไม่ได้บูชาเทวดา เทวดาจึงบันดาลเป็นกระดุกโคและกระป๋องอยู่ใต้แท่นบรรทมของนาง พระยาพาราณสีเสด็จไปทอดพระเนตรเห็น ก็คิดว่านางเป็นยักษ์ฉนิจึงตรัสสั่งให้อำมาตย์ขับนางเสีย

อำมาตย์พานางเข้าไปไว้ในถ้ำ เมื่อนางอยู่ด้วยพระยานั้นมีครรภ์ได้ ๓ เดือนแล้ว ครั้นถ้วนไตรมาสก็ให้กำเนิดบุตรเป็นชาย ครั้นเจริญขึ้นกุมารนั้นเที่ยวเล่นช่างกับเด็กข้างบ้านริมชายป่านั้น ได้อาหารที่ชนะพนันมา ให้มารดาทุกวัน

เมื่อกุมารไปเล่นช่างกับคามทารก คามทารกได้กล่าวว่า “ ลูกไม่มีพ่อ ” กุมารจึงถามมาตาและมารดา ก็บอกความแต่หลัง กุมารจึงเอาอำมรงค์แห่งมารดาใส่นิ้วเข้าแล้วก็มาสู่บ้านน้ำสาวอันเป็นภรรยาอำมาตย์ นางผู้พี่เป็นน้ำเห็นอำมรงค์ก็จำได้ แล้วจึงไปรับนางผู้พี่กลับมาเลี้ยงไว้ในบ้าน นางทั้งสองก็หุงข้าวบูชาเทวดา ๕ พระองค์ทุกวันพุธ

ครั้งหนึ่งบุตรพ่อครัวดีห่านของพระยาพาราณสีตาย มารดาเด็กนั้นร้องไห้ ด้วยกลัวว่าพระยาพาราณสีจะลงโทษบุตร นางอัครมเหสีจึงให้น้ำเดนที่บูชาเทวดาดี โปรดห่านและห่านก็กลับฟื้นคืนชีวิตขึ้น

ครั้งหนึ่งพระยาพาราณสีจะเสด็จไปประพาสอุทยาน จึงมีรับสั่งให้นายเวรทางทำทางให้แล้วเสร็จในวันเดียว ครั้นถึงวันรุ่งขึ้นเมื่อเสด็จไป ปรากฏว่าทางไม่แล้ว จึงส่งนายเพชรฆาตให้ฆ่านายเวรเสีย ภรรยา นายเวรทางจึงขอน้ำเดนบูชาเทวดาไปจากพระมเหสี นำไปรดศพนายเวรทางและนายเวรทางก็ฟื้นขึ้น เมื่อพระยาพาราณสีทราบก็ให้ปรับตัวนางมาจากบ้านอำมาตย์ ให้นางบูชาเทวดายังกษัตริย์ในชมพูทวีให้ฟื้นขึ้นมาได้ ทั้งสิ้นและแล้วก็ได้สถาปนาให้นางกลับเป็นอัครมเหสีดังเก่า ทั้งยังพระราชทานยศพระยาอุปราชให้แก่พระราชบุตรที่เกิดจากนางอีกด้วย นิทานเรื่องนี้ ได้จารึกศิลาไว้ในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม แต่ในรัชกาลที่ ๓ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงเล่าว่าได้เคยเห็นพิธีนี้ มีกล้วยและอาหารอย่างอื่น ๆ ใส่กระเจาดย่อม ๆ ขนาดเท่าชาม ทำรูปและปิดกระดาดเหมือนกระเจาดยวมของพระ ส่งเข้าไปถวายพระเจ้าลูกเธอที่ในพระบรมมหาราชวังเมื่อครั้งที่รัชกาลที่ ๔ ทุกวันพุธ เรียกกันว่า “ ข้าววันพุธ ” ซึ่งพิธีดังกล่าวมา

เลิกเมื่อสมัยรัชกาลที่ ๕ เข้าใจว่าจะนับถือกันมาแต่ก่อนว่า เป็นพิธีที่จะเกิดสวัสดิมงคลแก่ผู้ทำ และไทยเราก็ได้รับแบบอย่างมาทำบ้าง

นิทานเรื่อง คนอกตัญญู

นิทานเรื่อง คนอกตัญญูนี้ ได้มาจากหนังสือนิทานมอญ ที่นายสวัสดิ์ เจิมเครือ เป็นผู้แปล

มีชายหนุ่มคนหนึ่งรับจ้างเลี้ยงวัว เขาพาวัวออกไปเลี้ยงที่ทุ่งนาทุกวัน วันหนึ่งขณะที่นั่งอยู่ชายคลอง ทุ่งนา เขาเห็นนกกระยางตัวหนึ่งบินลงมาจิกกินปลาแล้วคาบขึ้นไปในอากาศ มันอ้าปากปล่อยให้ปลาหล่นลงมา แล้วบินถลาลงคาบปลาตัวนั้นอีกครั้ง ชายหนุ่มเห็น

เข้าก็เอาอย่าง เขาโยนไม้แหลมขึ้นไปในอากาศ แล้วรับด้วยปากโดยไม่ได้รับอันตราย เขาฝึกบ่อยๆจนชำนาญ ต่อมาเปลี่ยนเป็นหอก เขาก็ทำโดยไม่ได้รับอันตรายแต่อย่างใด ความสามารถของเขาเป็นที่เลื่องลือไปทั่วเมือง

ความสามารถของเขาได้แพร่สะพัดไปถึงพระเจ้าแผ่นดินของเมืองนั้น พระองค์จึงให้พชายหนุ่มคนนั้น ไปแสดงให้ชม ก่อนแสดง พระองค์ได้ตรัสถามว่า ใครเป็นผู้สอน ชายหนุ่มผู้นั้นจะบอกความจริงว่าเรียนมาจาก นกกระยางก็รู้สึกอับอาย จึงตอบไปว่าฝึกด้วยตนเอง

เมื่อถึงเวลาแสดง ชายหนุ่มผู้นั้นก็แสดงให้พระเจ้าแผ่นดินทอดพระเนตร ปรากฏว่าหอกที่มปากทะลุ ถึงท้อง ทำให้ชายผู้นั้นถึงแก่ความตาย

นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า ผู้ไม่รู้คุณของครูอาจารย์หรือผู้มีพระคุณย่อมไม่เจริญรุ่งเรือง

สุภาษิตมอญ

ภาษาไทย	ภาษามอญ
เมื่อเป็นเด็กน้อย ต้องคอยหาความรู้	โค้วโคตซอด เตะก้อตปอญญา
สะอาดมีราศี สกปรกมีแต่ความอัปมงคล	ฮ๊ะเฮะกญากชอย ปือบปีคาคนอย
เป็นคนดีต้องมีสัจจะ	ชะปะเมะนึห์ เตะนุ่กชอจเจี๊ยะ
ใบพายดี เรือแล่นฉิว	กะเซาะค้อห์ เกลิ่งกริบ
คนน้อยงานหนัก คนมากงานเบา	เมะหนึห์โอินซัง เมะหนึห์กกลางญูชา
ฝนกำลังตก ให้รีบร่อนน้ำ	โค้วปรั่วกู เต็งตัด
จิตใจที่เข้มแข็ง เรียวแรงย่อมมี	จ้อดท้อด เซะโฮ่ตนุ่ม
กินต้องรู้ประมาณ เรียนอ่านต้องรู้เวลา	เจี๊ยะเตอะติมปะโนด ก้อตเตอะติมอะเคิญ
พ่อแม่เป็นครูคนแรกของลูก	ญ่าย กอ อะปา อากาล่ายตัว
ศิษย์ดี เป็นศักดิ์ศรีของครูอาจารย์	กวีะเคอะ กะเดิบอาจา
ลูกดี เป็นศักดิ์ศรีของพ่อแม่	โกนเคอะ กะเดิบมิเมะ

ภาษาไทย	ภาษามอญ
พูดให้น้อย ทำงานให้มาก	อะเรโกะห์พะโอน กะโลนโกะเกะกลาง
หากก็พบ มองก็เห็น	กล่ายเตะเซอ เปอเตะญ่าต
ผู้แก่ล้าคือชาติอาชานอย	ก่องสะกามะ อาเจห์เนะญีเยะ
มีทุกซัใดก็มีสุขได้	เฮะต่ากนุ้ม เฮะชากนุ้ม
ผูกไม่เป็นก็แก้ไม่หลุด	เต็กเฮอะโตะเซ เซะห์เฮอะล่าย
เป็นลูกกำพร้า อย่าเลือกนม	โตะห์โกนกลาง เละปะลู่เตอะ
ทำลายเขา เราพินาศ	ปลอญญีเยะ เจียะเกาห์ล่อญ
อยากเป็นเศรษฐี ต้องมีความเพียร	มีดเกอะซากละ่มู เตะปะงุโธละะวี
มีความรู้เชี่ยวชาญ ชาวบ้านเชิดชู	ปอญญาโกะซาญ โธโปยร่าญชาย

คำสอนมอญ



ความหมายภาษาไทย : หูของพระราชา สายตาของแร้ง

ที่มาของคำสอน : ธรรมดา ของพระราชา ย่อมจะมีข้าทาสบริพาร และ บุคคลที่รับสนองงาน ต่างพระเนตรพระกรรณเป็นจำนวนมาก ฉะนั้นจึงรับรู้เหตุการณ์และสถานการณ์ทุกอย่างได้เร็วกว่า และได้มากกว่าบุคคลทั่วไป แร้งได้ชื่อว่าเป็นสัตว์ที่มีสายตาไว และยาวไกลมาก สามารถมองเห็นเหยื่อที่อยู่ในระยะไกลๆ ได้ คำสอนนี้ใช้ในเชิงยกย่องบุคคลที่สามารถปรับตัว รับรู้และเรียนรู้สิ่งที่เข้ามาในชีวิตประจำวัน พร้อมทั้งคว้าโอกาส ที่เข้ามาได้อย่างรวดเร็ว เราเรียกบุคคลประเภทนี้ว่า คนหูไวตาไว

ကမ္မ ဝိက်လပ်ဉာတ်
(กอมลาว เต็จแห่ล๊ะเปาะหุญาค)

คำศัพท์

ကမ္မ (กอมลาว) - คนใบ้
 ၀ိက် (เต็จ) - นอน
 လပ်ဉာတ် (แห่ล๊ะเปาะหุญาค) - ผืนเห็น

ความหมายภาษาไทย : คนใบ้ นอนผืน

ที่มาของคำสอน : คนใบ้คือคนที่พูดไม่ได้แต่มีความรู้สึกนึกคิด เช่นเดียวกับคนทั่วๆ ไป เมื่อนอนแล้วผืน ก็อยากจะทำเรื่องที่ดินผืน เห็นให้คนอื่นได้รับรู้ แต่ก็ไม่รู้จะถ่ายทอด ให้คนอื่นได้รับรู้ อย่งไร ทำให้รู้สึกอึดอัดใจ คำสอนนี้ใช้เปรียบลักษณะบุคคลที่ตกอยู่ในสภาพ พูดไม่ออก พูดไม่ได้ คือไม่อาจจะสามารถพูดได้ เพราะความ จำเป็นอย่างใดอย่างหนึ่งบังคับ

ကမ္မာန်ဂုံသဒ္ဓါ လပ်ဂုံတုည
(กอมโลนเกาะฮ์ชอมลาม แห่ล๊ะฮามเกาะฮ์ตะละปะอนญา)

คำศัพท์

ကမ္မာန် (กอมโลน) - การกระทำ, การงาน
 ဂုံ (เกาะฮ์) - นั้น
 သဒ္ဓါ (ชอมลาม) - คนพาล, คนชั่ว
 လပ်ဂုံ (แห่ล๊ะฮาม) - คำพูด, วลี
 တုည (ตะละปะอนญา) - นักปราชญ์, บัณฑิต

ความหมายภาษาไทย : ประกอบอาชีพอย่างผู้ร้าย ใช้วาจาอย่างผู้ดี

ที่มาของคำสอน : ในสังคมปัจจุบันที่ยอมรับบุคคลที่ฐานะทางการเงิน มากกว่าคุณธรรม ทำให้บุคคลที่ประกอบอาชีพ ในทางที่ไม่ชอบแต่มีฐานะร่ำรวย มักจะได้รับการยอมรับว่าเป็นคนดี มีหน้ามีตาจากสังคม แม้เบื้องหลังแล้ว หาได้เป็นเช่นนั้นไม่ ประเภทพูดดีใส่ตัว พูดชั่วให้คนอื่น คำสอนนี้ ใช้เพื่อเปรียบเปรยบุคคลที่มักแสดงตัวว่า เป็นดีมีศีลธรรม แต่กลับประพฤติชั่ว

ผู่เฆว๋บฎะอิ๋นคู้จู้จู้ จู้บเคอริ๋บฎะอิ๋นคู้บอวอริ๋

(ปะกาเวใหม่แห่ญีะเหมีจเคอะจะเราะฮี้

หุรูปโก๋แห่ญีะเหมีจเคอะปะคะเออะฮี้)

คำศัพท์

ผู่ (ปะกาเว) - ดอกไม้

เฆว๋บ (ใหม่) - หอม

ฎะ (แห่ญีะ) - คน, คนอื่น, เขา

อิ๋นคู้ (เหมีจเคอะ) - อยากจะ, ต้องการจะ

จู้จู้ (จะเราะฮี้) - ทัด

จู้บ (หุรูป) - รูป, ร่าง

เคอริ๋บ (โก๋) - สวย, หล่อ, งาม

บ (ปะ) - ทำ

อวอริ๋ (คะเออะฮี้) - ลูกสะใภ้

ความหมายภาษาไทย : ดอกไม้หอมคนอยากจะทำดี สาวงามเขาอยากทำสะใภ้

ที่มาของคำสอน : ธรรมชาติของดอกไม้หอม เหล่าหมู่ภุมรีก็ชอบดมไต่ เป็นที่ต่องใจของคนทั่วไป อยากจะเด็ด อยากจะดม อยากจะ ชื่นชมเป็นของตัวเอง เช่นเดียวกับสาวงาม ย่อมเป็นที่หมายตาของ พ่อแม่ฝ่ายชายที่ต้องการหา ให้ลูกชายจะได้เป็นสะใภ้ของตน คำสอนนี้ เป็นการสอนหญิงให้รู้จักรักเนื้อสงวนตัว เพื่อจะรักษาคุณค่าของตนไว้ เพราะของดีจะต้องมีคุณค่าในตัวของมัน หากไร้ซึ่งคุณค่าแล้ว ราคาสິงนั้นก็จะหมดไป

เกอวอริ๋บฎู๋จู้จู้ จู้บอิ๋นคู้บอริ๋

(เกิดแปร์-าเหอะชะมาน คยูเหลิจเหอะต่าน)

คำศัพท์

เกอวอริ๋ (เกิด) - เอา

บฎู๋ (แปร์-า) - ภรรยา

จู้จู้ (เหอะ) - ไม่

อวอริ๋ (ชะมาน) - ถาม, สอบถาม

จู้ (คยู) - เขียน

อิ๋นคู้ (เหลิจ) - หนังสือ

อริ๋ (ต่าน) - ทวน, ตรวจทวน

ความหมายภาษาไทย : แต่งงานไม่สอบถาม เขียนหนังสือไม่ตรวจทาน

ที่มาของคำสอน : การแต่งงาน เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งในชีวิต คติ การแต่งงานในสังคมคนมอญ มีเรื่องผีประจำตระกูลเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ผีประจำตระกูลในมิติมอญ เป็นสัญลักษณ์แห่งบุคคล ที่มีสายเลือดเดียวกัน เป็นเครือญาติกัน คนมอญ ห้ามคนที่เกี่ยวข้องกัน หรือเป็นเครือญาติแต่งงานกัน (ทันสมัยกว่าการแพทย์เสียอีก) หากไม่ได้สอบถามให้ตีเสียก่อน ว่า เป็นใคร มาจากไหน นับถือผีอะไร จะเกิดความเสียหายใน ภายหลังได้ เหมือนสำนวนที่ว่า แต่งงานผิด คิดจนตัวตาย เช่นเดียวกับการเขียนหนังสือ เมื่อเขียนเสร็จแล้ว แต่ไม่ได้ทาน ความผิดพลาดก็จะเกิดขึ้นได้ คำสอนนี้ เป็นการสอนให้รู้จักรอบคอบ ก่อนที่จะทำ อะไรลงไป จะต้องพิจารณาใคร่ครวญให้ตีเสียก่อน แล้วค่อยทำ

<p>ကော့နီဝဲ ဘွဲနီဝုတ် (โกนเซอหุ่ยย ปลูกเซอหุ่ด)</p> <p>คำศัพท์</p> <p>ကော့နီ (โกน) - ลูก နီ (เซอ) - เห็น, พบ ဝဲ (หุ่ยย) - แม่ ဘွဲ (ปลูก) - หนุ่ม ဝုတ် (หุ่ด) - สาว</p>

ความหมายภาษาไทย : ลูกพบแม่ หนุ่มพบสาว

ที่มาของคำสอน : ลูกน้อยเมื่อได้เห็นหน้าแม่ย่อมจะแสดงอาการ ลิงโลด ดีใจที่จะได้เข้าไปอยู่ในอ้อมกอดแม่ เป็นความไร้เดียงสาของ เด็กที่ต้องการไออุ่น หนุ่มเมื่อพบสาวที่ตนชอบพอ ก็จะแสดงอาการดีใจจนลืมตัว คำสอนนี้ ใช้ในลักษณะว่าประชดประชันกับบุคคล ที่ได้สิ่งที่ถูกใจหรือชอบใจแล้ว แสดงอาการตื่นเต้นดีใจจน ออกนอกหน้านอกตา

ปริศนาคำทายมอญ

ภาษาไทย	ภาษามอญ
อะไรเอ่ย...ไม่อยู่กลางหนองใครก็จ้องจะจับ...?	ละ่นุ่มและโต่เกวิต เปห์อาเปห์โรบ อัวอัวโรบ
คำเฉลย ไม้ควักปูน	

ภาษาไทย	ภาษามอญ
อะไรเอ่ย...ลูกฝรั่งชาติอังกฤษ นอนสนิทอยู่ในกล่อง ใครแตะใครต้องประคองตัวไม่ไหว...?	โกนอังลิช เต็ดปะตัวกะหา
คำเฉลย สุรา	

ภาษาไทย	ภาษามอญ
อะไรเอ่ย...ข้างหนึ่งฝูง เข้าตงหญ้า จ้องมาหารอยไม่ เจอ...?	เงินญ่มัวชะกือ ลุ่มอะกราป้าง ะนะนายจ่างราวเฮอะ เซอ
คำเฉลย เหา	

ภาษาไทย	ภาษามอญ
อะไรเอ่ย...หม้อคอกขาด คนตื่นตาชยกไม่ไหว...?	เน็งเก๊ะอะปอดปอด เมะนิหลักก็อดฎากเฮอะมะน
คำเฉลย บ่อน้ำ	

ภาษาไทย	ภาษามอญ
อะไรเอ่ย...กินฝั่งนี้ อีฝั่งโน้น กินฝั่งโน้น อีฝั่งนี้...?	เจ็ยะซังละะป้ากเนาะ เอ็ดซังละะป้ากเต๊ะ เจ็ยะละะ ป้ากซังเต๊ะ
คำเฉลย เลื่อยไม้	

ภาษาไทย	ภาษามอญ
อะไรเอ่ย...นุ่งผ้าขาว ก้าวลงในดิน...?	ปากนินปู เกล็กเจ็หอะกราท้อย
คำเฉลย หัวผักกาด	

ภาษาไทย	ภาษามอญ
อะไรเอ่ย...นุ่งผ้าแดง แทะลงในดิน...?	ปากนินพะเกด เบตเจ็หอะกราท้อย
คำเฉลย หัวมันยกร่อง	

ภาษาไทย	ภาษามอญ
อะไรเอ่ย...จับด้าม กระจอนผลุง...?	โ رَبตอซางปลอก
คำเฉลย กระจบวย	

ภาษาไทย	ภาษามอญ
อะไรเอ่ย...จับด้าม ทูบตู่บ...?	โ رَبตอเบ็งปอก

ภาษาไทย	ภาษามอญ
คำเฉลย ค้อน	

ภาษาไทย	ภาษามอญ
อะไรเอ่ย...ฝนตก แดดออก เขาบอกให้บ้าน...?	ปรั้วกู่ ตะจั่วก้าต เญ่ยะ อาด กอ ราญจ
คำเฉลย ร่ม	

ภาษาไทย	ภาษามอญ
อะไรเอ่ย...ใส่เสื้อสวยบินมา คนทั้งศาลาไม่เรียกกินข้าว...?	วุ่นกะตักปะโล๊ะเจญ์ปอเกลิง เมะนิห์ซั่มเร็งเหอะโกก เจียะเปิง
คำเฉลย แมลงวัน	

ภาษาไทย	ภาษามอญ
อะไรเอ่ย...ยายกับตา แย่งกันไปข้างหน้า แข่งกันหนักหนา ไม่มีใครชนะ...?	เมะกีก้อละะธิปล็องอาเกะตะ เฮอะมัวจะเนห์
คำเฉลย ขาทั้งสองข้าง	

ภาษาไทย	ภาษามอญ
อะไรเอ่ย...ต้นหนึ่งศอก ออกลูกห้าผล...?	ตะนอมมัวฮอด ซอดเตะห์เมะซุนเมะ
คำเฉลย มือ	

ภาษาไทย	ภาษามอญ
อะไรเอ่ย...กุดหัว ท้องป่อง..?	ปะเดอกะดาบ เปิงเตียง
คำเฉลย สาแหรก	

ภาษาไทย	ภาษามอญ
อะไรเอ่ย...กลางคืนส่องประกาย กลางวันหายวับ	เพะตอมจั่ว ตะจั่วรู่บ
คำเฉลย ดวงดาว	

ภาษาไทย	ภาษามอญ
อะไรเอ่ย...ยิ่งแม่ดูฉัน ลูกนั้นยิ่งอ้วนกลม...?	เบอะเระโญนจ์ โจนโปก
คำเฉลย กรอด้าย	

ภาษาไทย	ภาษามอญ
อะไรเอ่ย...ลูกดีแม่ แม่ร้องเพลง...?	โจนเด็กญ่าย ญ่ายเระเยะเกวก
คำเฉลย เคาะระฆัง	

ภาษาไทย	ภาษามอญ
อะไรเอ่ย...แม่ไปค่อยๆ แต่ลูกน้อยไปพลุบพลับ...?	เปอะอาโยนโย่น โจนอาพล่อกพล่อก
คำเฉลย พายเรือ	

ภาษาไทย	ภาษามอญ
อะไรเอ่ย...กั๊กันร้องเสียงดัง คนฟังชื่นชอบใจ...?	กิดตุ้ดละเระค่อห์ เมन्हัก้อห์เกลิงกะลั้ง
คำเฉลย เป่าปี่	

ภาษาไทย	ภาษามอญ
อะไรเอ่ยข้างนอกมีหนามคม ลูกกลมๆกลิ้งฉุน...?	โปะเจ็ยะละห์ เมะคะด้อม
คำเฉลย ทุเรียน	

ภาษาไทย	ภาษามอญ
อะไรเอ่ย...เขาเอาข้าวมาใส่ทุกวัน แต่ฉันไม่ได้กิน?	ญ็อยจู้ดกอเป็งเวอะตะจั่ว อ้วเฮอะเกอะเจ็ยะ
คำเฉลย จานข้าว	

ภาษาไทย	ภาษามอญ
อะไรเอ่ย...คนหนึ่งตามไป สองสหายมีแปดขา..?	เมะนิห์มั่วเปกอา เมะนิห์บาจ่างญั้ะจาม
คำเฉลย คนไถนา	

ภาษาไทย	ภาษามอญ
อะไรเอ่ย...แม่มีลูกสาม ยามถูกกดสะตือ ไฟกระพือ สว่างจ้า	เบอะนุ้มโกนป้อย ป้อดเป็งลู้ดกะโมตตากัจกะต๊าบ
คำเฉลย ไฟฉาย	

ภาษาไทย	ภาษามอญ
อะไรเอ่ย...ตูดกัน หัวแดง...?	ชะโรตตุ้ต กะต๊าบพะเกด
คำเฉลย บุหรี่	

ภาษาไทย	ภาษามอญ
อะไรเอ่ย...ลูกแหวกออกนอนกผล ดูชนแปลกดี...?	เมะโพลด์ ซ็อดโปล่นตะกั่ว
คำเฉลย มะม่วงหิมพานต์	

ภาษาไทย	ภาษามอญ
อะไรเอ่ย...ตัวเล็ก ปากแหลม หางยาวเพื่อย เลื้อยเข้า ไปในผ้า...?	เจี้ยะก๊าวโดด ปาญเกก เพะตะเกลิ่น เตะทีโล่เลิ่นลู่ บย๋าด
คำเฉลย เข็มเย็บผ้า	

ภาษาไทย	ภาษามอญ
อะไรเอ่ย...ใบใหญ่เท่าแผ่นกระดาน ผลของมันห้อย ย้อยลงมา...?	ตะนะห์เตะตะมาโย่น ซอดเตะห์ โปล่นตะกั่ว
คำเฉลย สาเก	

ภาษาไทย	ภาษามอญ
อะไรเอ่ย...มีขนอยู่บนหน้า ชี้อเวลาตลอดทั้งวัน...?	เบอะมั่วนุ้มตัวป้อย เมะนิห์ซ็อมฮ้อย เกอะ ติมอะเคิญ
คำเฉลย นาฬิกา	

ภาษาไทย	ภาษามอญ
อะไรเอ่ย...ไม่มีปีกก็บินได้ ไปได้ไกลสุดแหล่งหล้า?	เฮอะมั่วสะเนียงโกะห์ ปอเกอะ ปอเฮอะเตอะอะ

ภาษาไทย	ภาษามอญ
	กล่อห์ ล่าก
คำเฉลย คนนั่งเครื่องบิน	

ภาษาไทย	ภาษามอญ
อะไรเอ่ย...แม่ตึง ลูกตัน...?	เปอะเธะแจ็ก โจนกรั่ว
คำเฉลย บันได	

ภาษาไทย	ภาษามอญ
อะไรเอ่ย...สองคนนั่งผ้าฝืนเดียว...?	เมะนิห์บาปากเกล็ดมั่ว
คำเฉลย หวดนั่งข้าวเหนียว	

ภาษาไทย	ภาษามอญ
อะไรเอ่ย...ก้านใหญ่กว่ากิ่ง...?	ริตากณฺ์ตะเนิง
คำเฉลย ตะลุมพุกตำข้าว	

ภาษาไทย	ภาษามอญ
อะไรเอ่ย...นอนมาก เมื่อแขน...?	เติดกลางณฺ์ กวางณฺ์ตัว
คำเฉลย ค้างคาว	

ภาษาไทย	ภาษามอญ
อะไรเอ่ย...เดินมาก เมื่อปาก...?	กวากณฺ์กลางณฺ์ กวางณฺ์ปาญ
คำเฉลย หอยจู้บ	

ภาษาไทย	ภาษามอญ
อะไรเอ่ย...กินมาก เมื่อจุมูก...?	เจี้ยะห์กลางณฺ์ กวางณฺ์ เจะมู่
คำเฉลย ช้าง	

ภาษาไทย	ภาษามอญ
ภาษาไทย	ภาษามอญ
อะไรเอ่ย...เสื้อผ้ามียากมาย ไม่ได้ใส่แม่ตัวเดียว...?	ปะเลาะห์หนุ่มทะมาเกะกลางญ์ ตู๊บเมะนัทบางญ์เฮอะ เกอะปาก
คำเฉลย ตู๊ใส่เสื้อผ้า	

ภาษาไทย	ภาษามอญ
อะไรเอ่ย...ทั้งไปทั้งมา ลมต้องพาทุกเที่ยว...?	ซั่มเกลิง ซั่มอา กญาเตะห์ปาก
คำเฉลย เรือใบ	

ภาษาไทย	ภาษามอญ
อะไรเอ่ย...ร้อยตาพันตา มือล้าวงหาอยู่ตาเดียว...?	เลอะจิมพะโนก กล้อมพะโนก เอะม่าย โกล่มองมั่วระ
คำเฉลย สุ่มปลา	

ภาษาไทย	ภาษามอญ
อะไรเอ่ย...มีผลไม่ต้องออกดอก...?	โต๊ะซอด เฮอะ มั่ว พะกา
คำเฉลย ผลมะเดื่อ	

ภาษาไทย	ภาษามอญ
อะไรเอ่ย...มาจากเมืองจีน มีผมทั้งสั้นสองเส้น...?	เลอะเหม้ว เกลิงนุ้เต็งอะเจ็ด นุ่มโซกซังเอ็ดบาตะเนิง
คำเฉลย เข็มเย็บผ้า	